

Sąd Okręgowy w Kielcach

I Wydział Cywilny

Powód: Stowarzyszenie Obrona Zwierząt

ul. 11 Listopada 29, 28-300 Jędrzejów

reprezentowane przez radcę prawnego Teresę Izabelę Czech

adres do doręczeń: Stowarzyszenie Obrona Zwierząt

ul. 11 Listopada 29, 28-300 Jędrzejów

Pozwany: 1. Gmina Starachowice

ul. Radomska 45, 27-200 Starachowice

2. Zakład Unieszkodliwiania Odpadów „JANIK” Sp. z o. o.

ul. Borowska 1, 27-415 Kunów

wartość przedmiotu sporu: 134.000,00 zł (słownie: sto trzydzieści cztery tysiące złotych)

Pozew o uznanie umowy za nieważną

Działając w imieniu powodowego Stowarzyszenia Obrona Zwierząt, na mocy pełnomocnictwa - które załączam – udzielonego mi przez Panią Agnieszkę Lechowicz, Prezesa Stowarzyszenia, uprawnionej do reprezentacji Stowarzyszenia na podstawie § 17 pkt 8 rozdz. IV jego statutu, wnoszę **o uznanie za nieważną** umowę z dnia 14.02.2013 r., zawartą między Gminą Starachowice a Zakładem Unieszkodliwiania Odpadów „JANIK” Sp. z o. o. (zwanym dalej: Spółka).

Powód wnosi o:

I. unieważnienie poniższych postanowień umowy na podstawie art. 58 § 1 i § 2 kodeksu cywilnego, jako sprzecznych z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U.2003.106.1002 j.t.) i mających na celu obejście tejże ustawy:

- 1) zapisane w § 1 ust. 4 w/w umowy postanowienie o przejęciu przez Spółkę praw opiekuńczych i właścicielskich nad zwierzętami bezdomnymi, po dokonaniu płatności za usługę,
- 2) zapisana w § 4 specyfikacja rodzajów usług,

II. względnie o unieważnienie całej umowy na podstawie art. 58 § 1 i § 2 kodeksu cywilnego, jako sprzecznej z art. 11 ust. 1 ustawy o ochronie zwierząt i mającej na celu obejście tejże ustawy,

III. zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wartość przedmiotu sporu determinuje właściwość Sądu Okręgowego w Kielcach.

Zwolnienie powoda z opłat sądowych

Stowarzyszenie Obrona Zwierząt posiada status organizacji pożytku publicznego i na mocy art. 24 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U.2010.234.1536 j.t.) jest zwolnione od opłat sądowych.

Interes prawny powoda

Interes prawny powoda w podważeniu skarżonej umowy leży w statutowych celach Stowarzyszenia, jakimi są działania na rzecz humanitarnego traktowania zwierząt, ich poszanowania i zapewniania im opieki oraz kształtowanie wśród społeczeństwa właściwego stosunku do zwierząt. Cele te Stowarzyszenie realizuje poprzez zwalczanie przejawów znęcania się nad zwierzętami, działanie w ich obronie i niesienie im pomocy oraz sprawowanie nadzoru i kontroli nad przestrzeganiem przepisów i praw w dziedzinie ochrony zwierząt i środowiska. Pozew niniejszy dotyczy umowy rozstrzygającej o warunkach zapewnienia przez gminę opieki bezdomnym zwierzętom. Zadaniem powodowego Stowarzyszenia jest ochrona zwierząt, a przedmiot umowy niewątpliwie dotyczy sytuacji tych zwierząt.

Ponadto, ustawa z dnia 21.08.1997 r. o ochronie zwierząt (zwana dalej: u.o.z.), generalnie wskazuje na rolę organizacji społecznych o statutowym celu ochrony zwierząt w nadzorze i współdziałaniu z organami administracji państwowej (art. 1 i 3 ustawy), opiniowaniu uchwał rad gminnych (art. 11a ust. 7 u.o.z.), a także w ujawnianiu przestępstw i wykroczeń popełnianych na zwierzętach oraz wykonywaniu praw pokrzywdzonego w postępowaniu karnym (art. 39 i 40 u.o.z.).

Orzecznictwo uznaje interes prawny takich organizacji społecznych w postępowaniach sądownoadministracyjnych w sprawie uchwał rad gminnych o wylapywaniu bezdomnych zwierząt oraz rozstrzyganiu o dalszym postępowaniu z nimi. W wyroku z dnia 12.06.2007 r., sygn. akt II OSK 339/07, NSA stwierdza m. in. że *ocena interesu prawnego fundacji i organizacji społecznych musi być powiązana z badaniem ich ustawowych oraz statutowych zadań i kompetencji, tym bardziej w przypadku gdy chodzi o ochronę zwierząt, które same swego interesu prawnego i uprawnień bronić nie mogą (...).*

W orzecznictwie cywilnym należy wskazać wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 31.08.2012 r., sygn. akt I ACa 582/12, który w analogicznej sprawie przekazania schronisku „na własność” gminnych bezdomnych zwierząt, stwierdza że: *zakres zadań stowarzyszenia musi być uwzględniony przy ocenie, czy zachodzi po jego stronie interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie, dotyczącego np. umów mających za przedmiot własność zwierząt i kwestie opieki nad nimi. Interes prawny w tym wypadku nie jest wprost powiązany z sytuacją cywilnoprawną samego podmiotu, lecz wynika z potrzeby zapewnienia możliwości efektywnego i skutecznego wykonywania jego celów statutowych (działanie w obronie i na rzecz zwierząt). Tym samym interes prawny w ustaleniu może zachodzić również po stronie podmiotu, który nie jest stroną określonego stosunku prawnego (zob. uzasadnienie uchwały siedmiu sędziów SN - zasady prawnej - z dnia 8 listopada 1956 r., I CO 20/56, OSNCK z 1957 r., z. 3, póż. 64). (...) Sąd I instancji prawidłowo zatem uznał, że strona powodowa ma czynną legitymację procesową w tej sprawie, jak i interes prawny w dochodzeniu roszczenia objętego pozwem.* (str. 5 uzas.).

Uzasadnienie

1. Prawo własności do zwierząt bezdomnych

Skarżona umowa dotyczy wykonywania zadań publicznych, stanowiących zadania własne gmin. U.o.z. nakłada na gminy zadanie zapewnienia bezdomnym zwierzętom opieki (art. 11 ust. 1 u.o.z.). W tym celu bezdomne zwierzęta są wylapywane i umieszczane w schroniskach, zgodnie z uchwalanym przez gminy programem zapobiegania bezdomności zwierząt (art. 11a u.o.z.). Zwierzęta bezdomne zdefiniowane są w ustawie przez brak możliwości ustalenia ich właściciela lub innej osoby, pod której opieką dotąd trwale pozostawały (art 4 pkt 16 u.o.z.). Poza wymogiem umieszczenia w schroniskach (których działalność regulowana jest odrębnymi przepisami), ustawa nie określa żadnych norm wykonywania gminnej opieki, a w szczególności nie mówi, w jakich warunkach dochodzi do dopełnienia zobowiązania gminy do opieki i uwolnienia się od zobowiązania odnośnie konkretnego zwierzęcia. Należy więc przyjąć, że opieka taka, gdy zwierzęcia nie odbierze dotychczasowy właściciel, jest zasadniczo bezterminowa.

Oddawanie bezdomnych zwierząt ze schronisk nowym opiekunom/właścicielom (tzw. „adopcja”) jest powszechnie praktykowana i uważana za korzystną z punktu widzenia ochrony zwierząt. Nie zmienia to jednak faktu, że jest to praktyka pozaprawna.

Prawo przewiduje, że w dotyczących zwierząt sprawach, które nie są uregulowane u.o.z., stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące rzeczy (art. 1 ust. 2 u.o.z.). Na gruncie kodeksu cywilnego bezdomne zwierzę jest rzeczą znalezioną (art. 184 ust. 2 k.c.). Z punktu widzenia praw majątkowych, gmina opiekująca się bezdomnym zwierzęciem ma więc prawa i obowiązki znalazcy rzeczy. Z tytułu wykonywania swego zadania opieki, gmina nie nabywa jednak prawa własności wobec bezdomnego

zwierzęcia. Nie jest zatem władna przenieść takiego prawa na schronisko, któremu zleca usługę wykonywania takiej opieki w jej imieniu.

2. Rzeczywisty przedmiot umowy

Postanowienie § 1 ust. 4 skarżonej umowy o przekazaniu przez gminę prawa własności do bezdomnych zwierząt jest paradoksalne w tym, że to zbywający płaci nabywcy, a nie nabywca zbywającemu. Za tym paradoksem kryje się prawdziwy cel umowy, jakim jest zapłata Spółce za uwolnienie gminy od nałożonego ustawą zobowiązania do opieki. W myśl skarżonych postanowień, bezdomne zwierzę oddane do schroniska Spółki, najpóźniej po miesiącu staje się własnością Spółki i – jak to określono – *traci status zwierzęcia bezdomnego*. W rezultacie, ustawowe zobowiązanie gminy do opieki nad nim, miało by wygasnąć. Zapłata za usługę ograniczonej czasowo opieki (1.800 zł za psa i 1.000 zł za kota) musi być uznana za znacznie wyższą niż koszty takiej opieki, z czego wynika wniosek, że większą część tej stawki stanowi zapłata za *przejęcie praw opiekuńczych i właścicielskich* – jak to zresztą wprost zapisano w umowie.

Taka interpretacja zapisów umowy, że pieniądze te będą służyć dalszej, bezterminowej opiece za strony Spółki nad jej „własnymi” zwierzętami, jest nie do utrzymania. Nie ma po temu podstaw ekonomicznych, czyli nie mieści się to w racjonalnym działaniu Spółki jako przedsiębiorcy. Formalnie zaś, schronisko dla bezdomnych zwierząt, jako działalność regulowana i nadzorowana przepisami ustawy z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U.2012.391 j.t.) oraz ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz.U.2008.213.1342 j.t.), nie może utrzymywać zwierząt posiadających właścicieli. Dociekając dalszego losu zwierząt, należy zauważyć, że z umowy wynika, że rozdawanie („adopcja”) lub sprzedawanie przez Spółkę zwierząt nabytych od gminy, wykracza już poza zadania publiczne gminy i zakup usług w tym celu. Bowiem gmina nie jest wtedy stroną umów określających dalszy los zwierząt, więc ani nie ma na to wpływu, ani za dalszy los zwierząt nie odpowiada.

Powyższe okoliczności wskazują jednoznacznie, że prawdziwym przedmiotem umowy nie jest zakup usług służących realizacji gminnego zadania zapewniania bezdomnym zwierzętom opieki, lecz jest nim cesja zadań publicznych na prywatny podmiot, a w szczególności cesja odpowiedzialności za dalszy los zwierząt. Umowa taka jest zatem sprzeczna nie tylko z ustawową zasadą, że gminy wykonują swoje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność - art. 2 ustawy z dnia 08.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2013.594 j.t.), ale przede wszystkim z art. 11 ust. 1 u.o.z.

radca prawny Teresa Izabela Czech

Załączniki:

1. kserokopia umowy z dnia 14.02.2013 r. między Gminą Starachowice a Zakładem Unieszkodliwiania Odpadów „JANIK”
2. pełnomocnictwo
3. odpis z KRS
4. dwa odpisy pozwu